

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

Hoe Brugge in beroering kwam

Filips de Schoone bleef niet lang te Brugge. De koninklijke stoet trok spoedig naar het slot Wynendale, ¹⁾ 't aloud verblijf der graven van Vlaanderen. Vandaar keerde hij langs Iperen en Douai naar Parijs terug.

*
* *
*

— Rap, oom, men luidt de schepenklok. Er wordt iets afgekondigd ! riep Arnold, haastig den winkel, waar Breydel aan 't werk was, binnenstormende.

— 't Volk krijgt den eersten kaakslag ! verzekerde Flip.

Breydel wierp zijn voorschoot af en snelde weg. Arnold volgde hem.

Waar nu het Brugsche stadhuis staat, verhief zich toen een gebouw, dat Ghiselhuis of Scepenhuis genoemd werd. Beneden lag de groote zaal van de Vierschaar ; hier kwamen de schepenen samen om recht te spreken. Boven was de raadskamer, in welke de magistraten de stadszaken verhandelden. Ook zag men er eene kapel. En daar de vroede heeren dikwijls van den morgen tot den avond moesten zetelen, had men er eene keuken gebouwd, waarin de kastelein voor de bestuurders der groote steden spijzen bereidde.

Bij 't schepenhuis stond eene talrijke menigte en voortdurend werd de volksloop grooter. Van alle kanten kwamen burgers, rijke en arme, aangesneld, want het kleppend klokje meldde, dat de eene of andere tijding ter kennis gebracht zou worden, van wien het aanging.

1) Wynendale, het kasteel der Vlaamsche graven staat een half uur gaans van Thorhout. Het is thans gerestaureerd en behoort aan een Brusselschen bankier.

— Dag Jan ! riep De Coninc, toen hij Breydel naderen zag. Beide mannen kwamen bijna gelijk op den Burg aan. Luisteren vriend, schertste de deken der wevers. We zullen wat hooren, denk ik.

Een stadsclerk vertoonde zich voor een geopend raam van 't schepenhuis. Op een kussen hield hij een perkament voor zich. Hij staarde her- en derwaarts over de schare en toen er voldoende stilte heerschte, riep hij met luide stemme, na eerst gekucht te hebben.

— Hoort, burgers hoort, wat de heeren wethouders besloten hebben en hetgene ik u kond doe !

De onkosten gedaan ter eere en bij het bezoek van onzen doorluchtigen koning Filips van Frankrijk, zullen gedekt worden door eene belasting, waarin iedere inwoner der goede stad Brugge acht grooten Vlaamsch zal betalen. Deze tol moet geheven worden aan elks deure en wie onwillig is zal door den schout der stede gedwongen worden zijne schatting te voldoen.

Dit is het bevel, dat u heden kond wordt gedaan. Zegt het voort !

De ambtenaar knikte eens, keerde zich om en sloot het venster.

De deken der wevers zei niets. Hij bezag de menigte, die reeds morde. Zijn blik viel op de bank, welke voor 't Landhuis stond en waarop gedurende de openbare predikingen der Goede Week, 't Magistraat plaats nam.

— Kom vriend Jan, fluisterde hij dan tot Breydel. Nu is het tijd !

Eenige oogenblikken later stond Pieter De Coninc, het eenoogig manneke, op de houten bank.

— De deken der wevers zal spreken, klonk het over den Burg. En de massa verplaatste zich van 't Schepenhuis naar 't Landhuis. De Coninc wenkte met de hand en verkreeg stilte.

— Volk van Brugge ! riep hij met eene machtige stem. Zooeven hoordet ge de ordonnantie van 't stadsbestuur. Men eischt geld van u. De koning van Frankrijk is hier geweest. De Leliaarts hebben ter zijner eere de straten kwistig versierd ; geen goud werd gespaard. Daar op de Looove dronken en smulden ze, inmiddels plannen smedende om ons te ketenen. En wie moet de onkosten van al hunne verspillingen, van hunne overdaad dragen ? Gij, arme zwoegers, gij, die van 's morgens tot 's avonds ijverig werkt, om vrouw en kinderen 't dagelijksch brood te schenken ! Uwe echtgenooten, uw kroost kunnen honger lijden... maar de vorst van Frankrijk moet met pracht en praal ontvangen worden... en uw zweet zal dat alles betalen ! Volk van Brugge, zult gij gehoorzamen ? Laat ge uwe rechten schenden, laat ge u willekeurige en onrechtvaardige belastingen opleggen ? Neen, neen ! dat het van ons niet getuigd worde, dat we lafaards, weerlooze lafaards geworden zijn ! Nu eischt men onze zuur gewonnen

penningen, morgen zal men de hand op onze zonen en dochteren leggen, om ze knechten en meiden der grooten te maken, overmorgen zijn we allen slaven! Vrienden, verzet u tegen die schandelijke afzetterij! Houdt u kalm maar weigert als een man te betalen!

— Deken De Coninc spreekt verstandig! bulderde Breydel. Wij betalen niet!

— Neen, neen, nooit! helmde het over 't plein.

Weer verhief de hoofdman der wevers zijne rechterhand.

— Stilte, stilte! riep men elkander toe.

— Wie wil mij vergezellen, om de heeren op 't schepenhuis kennis te geven van den volkswil! vroeg De Coninc.

— Hier is de eerste! schreeuwde Breydel en hij stond reeds nevens zijn vriend op de bank. Alloh! dekens der ambachten, uwe gezellen vertrouwen op u! Hier is uwe plaats!

Meer dan twintig kloeke burgers traden vooruit.

De Coninc en Breydel stapten van de bank af en gingen voorop, de overigen volgden en allen traden door de poort van het gebouw, waar het magistraat op dien stond vergaderd was.

— Wat wilt gij? vroeg een stadsbode.

— Zeg den heeren schepenen, dat de dekens der ambachten verzoeken over eene gewichtige zaak gehoord te worden.

Na eenig wachten werden De Coninc en zijne gezellen in de bovenzaal geleid. Achter eene tafel zaten de bestuurders van Brugge. Jan van Ghistele, de overste der schepenen, maar een vurige Leliaart, vroeg op korten toon:

— Welk is uw verlangen?

De deken der wevers naderde de tafel, en sprak kalm maar beslist:

— Heeren, wij hebben zooeven vernomen, dat gij eene buitengewone belasting innen wilt. Wij bidden u dringend, die onrechtvaardige verordening in te trekken en 't volk niet meer te bezwaren dan het alreeds is.

— Gij durft veel zeggen! schoot de heer van Ghistele uit... Wij weten, dat gij het volk opgeruid hebt.

— Met uw verlof, viel nu Breydel in, mijn vriend heeft onze rechten verdedigd en wie zal zulks aan een deken verbieden?

— Hoor eens, wij gaan thans niet redetwisten over hetgeen gij noemt uw recht, hernam de verstokte Leliaart.

— Wat ons recht is! kreet de hoofdman der beenhouwers. Gij, een Vlaming, durft ons behandelen als laten. Ge wilt niet redetwisten! Neen heer van Ghistele, ons volk draagt geen ketenen. Beproof dus niet, het te binden!

— Zwijg oproerige! Ons bevel zal gehandhaafd worden. En om elke

poging tot onruststokerij te vermijden, zult gij dekens, die het gewaagd hebt, hier binnen te dringen, uw verzet boeten in het Steen !

De heer van Ghistele wenkte met de hand. Plotseling werden de deuren der zaal geopend; de schout met zijne dienaren trad binnen.

— Welk snood verraad ! tierde Breydel. Ons vangen... in onze eigene stad... ons, dekens ! Ha, Ha, ellendige Leliaarts, gij rekent u te sterk !

Vlug als een kat sprong de kloeke Klauwaart zijwaarts, wierp een kerel, die hem grijpen wilde, tegen den muur, snelde de trappen af, en sprong te midden van het volk, bulderende :

— Gezellen, men wil uwe dekens kerkeren ! Daarbinnen in ons Schepenhuis pleegt men verraad.

Als een donderslag trof die mare het wachtende volk. Een oogenblik heerschte de diepste stilte.

— Verstaat gij het niet ! herhaalde Breydel. Uwe hoofdmannen worden gebonden ! Zult gij dit toelaten of haalt ge uwe wapenen ?

— Te wapen, te wapen ! donderden het dan over den Burg.

In een oogenblik was de plaats ledig.

De schout maakte van die gelegenheid gebruik, om snel de gevangenen te vervoeren naar een log, somber gebouw, dat dreigend op eenige stappen afstands van 't schepenhuis verrees. Doch geen kwartier later keerden de opgewonden burgers terug. Jan Breydel stelde zich aan hun hoofd.

— Wacht, vrienden ! gebod hij, een bijl zwaaiende. Ik zal eerst de heeren schepenen verzoeken onze dekens los te laten. En zoo ze weigeren, bij den Leeuw van Vlaanderen, dan zullen we zien, wie in Brugge meester zijn, de vuige Leliaarts of wij Klauwaarts !

De koene beenhouwer verdween in het gebouw. Hij begaf zich rechtstreeks naar boven, Onbeschroomd trad hij in 't zelfde vertrek, waar even te voren zijne makkers aangehouden waren.

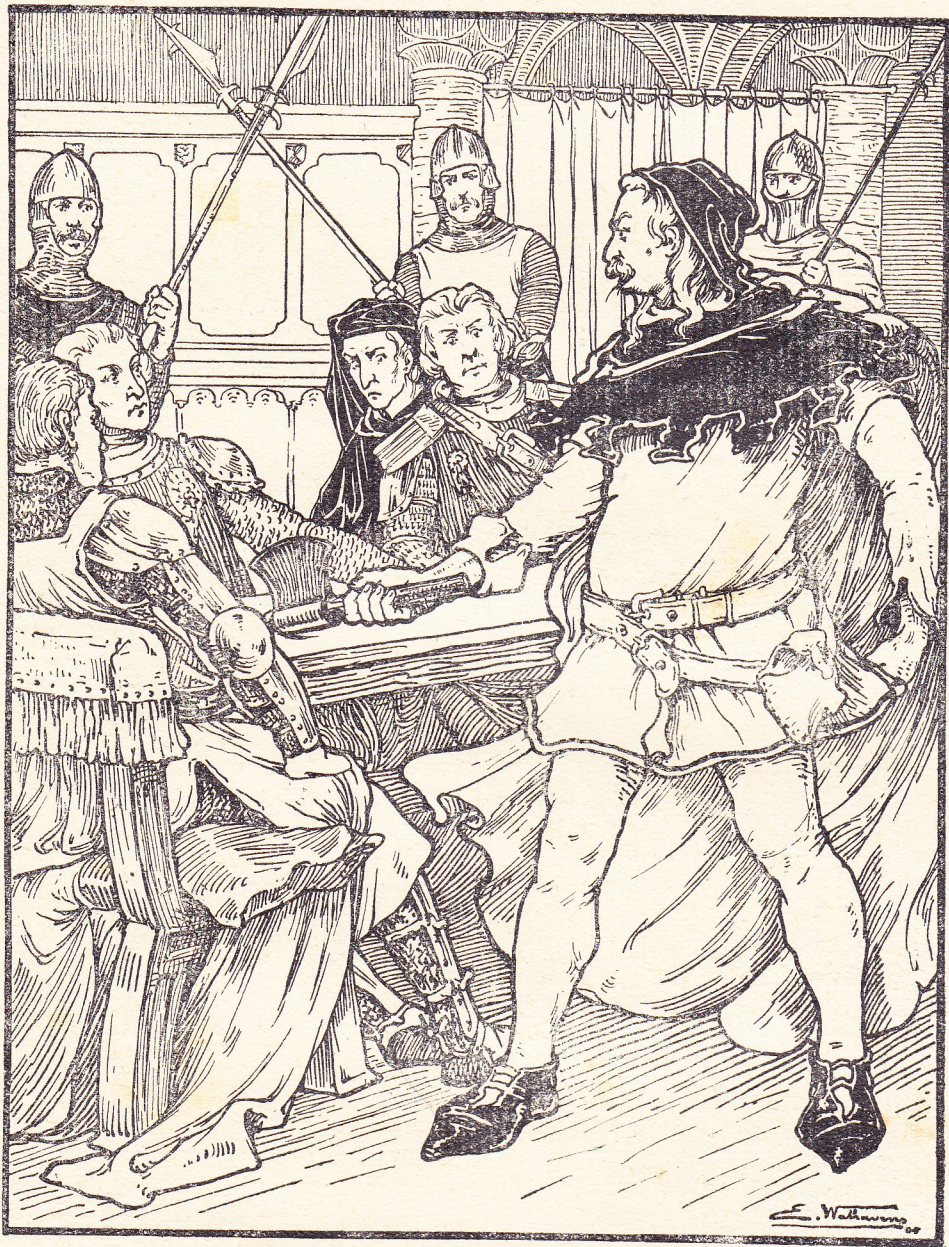
De magistraten zagen hem zoo verrast aan, als aanschouwden zij eene bovennatuurlijke verschijning.

— Ja, heeren, hier ben ik terug, ge ziet dus, dat ik u niet vrees, al zijt ge laf genoeg om burgers die ge verhoor verleent, te doen binden, zei Breydel spottend. Daar buiten staan duizenden gewapende Bruggelingen. Zij eischen, dat ge hunne dekens loslaat. Wilt ge naar hunne stem luisteren ?

Jan van Ghistele schudde 't hoofd en zag achter zich naar de hellebaardiers, die hun wapen gereed hielden. De beenhouwer begreep zijne bedoeling.

— Waag het niet, mij ook te laten aanhouden ! riep hij driftig. Aanschouw deze bijl ! en hij klopte met 't ijzer op de tafel. Oog voor

oog tand voor tand! vervolgde hij dreigend. En moest ge uwe handen aan mij slaan, weet dat ge niet levend dit huis verlaat. Hoort ge de stormklok luiden? Ik sta als afgezant van het volk dezer stede en vraag u nogmaals : wilt ge onzen vrienden de vrijheid weergeven?

HIJ KLOPTE MET HET IJZER OP DE TAFEL

— Nooit! kreet de voorschepene woedend. Vangt hem! gebod hij tot de krijgslieden.

— De burgers zullen 't laatste woord spreken, verzekerde Breydel, niet wachtende tot 't gebod van den Leliaart uitgevoerd werd, maar de trappen afspringend.

— Volk van Brugge, verraad, verraad ! donderde hij. De schepenen luisteren niet ! Naar 't Steen !

— Naar 't Steen ! klonk het als een loeiende orkaan.

— Smeden ! hilde Breydel. Smeden, waar zijt gij ? Toont wat ge kunt ! Slaat die poort aan stukken ! Trouwe macecliers, bij uw deken ! Bijlen gereed. Heil De Coninc ! heil onze dekens !

Duizendvoudig werd die laatste kreet herhaald. Zware voorhamers bonsden tegen de eiken deuren.

— Harder, beukt ze neer ! schreeuwde de deken der beenhouwers razend.

Splinters vlogen naar alle zijden, het hout kraakte... maar de kloeke deuren bezweken niet.

— Een stormram ! gebood Breydel. Laat zien, kerels, dat alles voor ons wijken moet ! Op, mannen van Brugge ! Uwe dekens rekenen op u !

Dertig sterke beenhouwers kwamen met een boomstam aangerend, die ze ongevraagd in eene naburige zagerij geleend hadden.

— Rapper ! tierde hun overste. Heil de Klauwaarts ! Vlaanderen den Leeuw ! Weg met de Leliaarts ! Vrije poorters laten zich niet knechten !

Met gelijken pas traden de bestormers achteruit... de ram lag onbeweeglijk in hunne ruwe knuisten.

— Voorwaarts ! klonk het kort.

De macecliers liepen naar het Steen... de stam beukte geweldig de poort... een vreeselijk gekraak liet zich hooren... de deuren zakten achteruit... bleven hangen.

— Wel gedaan ! juichte Breydel. Nog een duw... niets weerstaat ons ! Op nieuw, voor onze dekens !

Weer een vervaarlijke stoot... en met een doffen slag viel de poort neer. Dekan Jan sprong over de houtbrokken naar binnen, woest zijn bijl zwaaiende. De kerker gang was ledig. Eene binnendeur versperde den weg. Maar weldra lag ook deze op den vloer.

Eenige schoutsdienaren wilden de ambachtslieden tegenhouden. Breydel snakte er een vast en wierp hem te midden der aandringende burgers. De overigen snelden dieper 't gevang in, bevreesd voor een dergelijk lot, als hetgeen hun makker getroffen had. Maar bliksemsnel greep de beenhouwers-overste een der vluchtelingen bij den kraag, brullend :

— Hei, kerel, ge kunt uw leven behouden, als ge ons rap als de duivel wijst, waar de dekens zijn !

— Beneden in de kelders ! stamelde de arme bloed.

— Vooruit dan... ha ! hier is de trap !

De hoofdman der beenhouwers daalde met zijn gevangene onder den arm, snel de glibberige treden af.

Eene groote menigte volgde hem. Het Steen weerklonk van 't geroep en 't getier, dat langs de gewelven voortrolde.

— Smeden, hier is werk voor u! riep Breydel. Laat uwe hamers eens op al die deuren trommelen! Alloh, 't is voor zulke kerels als gij maar een kinderspel!

De eerste cellen waren ledig.

— Zeg, piekesleeper, bedriegt ge ons? vroeg de aanvoerder op dreigenden toon aan den wachter, die meer dood dan levend tegen den muur leunde. Waar heeft uw schelmsche baas de burgers gestoken?

— Ik weet het niet juist... 'k moest boven bij de poort blijven..., stotterde de krijgsman, waarlijk, edele heer...

— Zwijg maar! onderbrak Breydel. Mannen, vervolgde hij, de stem verheffende, houdt u stil! We zullen eens roepen. Dwaas, die ik was, om niet vroeger op dat denkbeeld te komen!

't Lawijt bedaarde. 't Werd rustig in den kerker.

— Hei vrienden, de Klauwaarts zijn hier! Waar zit ge toch! schreeuwde de overste der bevrijders, zoo luid mogelijk.

Aan 't eind der gang klonk een zwak geroep.

— Ha, ginder zijn ze! juichte Jan, voortstuivende.

In een donkeren hoek ontwaarde hij eene lage deur, met ijzer beslagen. Driftig schoof Breydel de verroeste grendels weg en rukte hij aan de klink. De deur was met een sleutel gesloten.

— Kapt ze open! gebod Breydel tot eenige mannen van het smids-ambacht, die hem achterna geloopt waren.

— Wacht een oogenblik meester, zei een reusachtige kerel wiens armen en vuisten zelf wel op voorhamers geleken. Hoep... dat is een... ik beukte even gaarne op een Leliaartskop...

't Hout kraakte onder den geweldigen slag, bij de tweede bons spleet de deur reeds en weldra lag ze in stukken op den vochtigen grond.

Bij 't zwakke licht, dat door een getralied gat in het hol drong, bemerkte Breydel, dat de gevangen dekens met een keten aan den muur geklonken waren.

— Vriend Jan! juichte Pieter De Coninc. Ja ik wist wel dat ge komen zoudt.

— En men heeft u durven binden... een vrijen, Brugschen poorter als een moordenaar geboeid! barstte de beenhouwer los. Wraak, vraak over die schandelijke vernedering! Smeden, komt hier, macecliers treedt nader! Volk van Brugge aanschouwt, hoe men uwe leiders behandelt!

— Wraak! huilden alle aanwezigen. En als een donderslag rolde het

voort, langs gangen en trappen tot op den Burg : De dekens zijn met ketenen geboeid.

De vijlen knarsten over het ijzer en in weinigen tijd waren de gevangenen vrij ¹⁾ De Coninc drukte innig Breydels hand.

— Naar buiten ! schreeuwde de hoofdman der beenhouwers.

De gansche stad was nu in beroering. De klokken stormden, trommen roffelden, klaroenen schalden. De plaats voor het Steen zag zwart van volk. De vervaarlijke wapens flikkerden in het zonnelicht.

— Naar 't schepenhuis ! klonk donderend Breydels stem. De Leliaarts moeten de straf ondergaan, welke ze op onze gezellen wilden toepassen. Laten wij die verraders en rechtschenders naar de onderaardsche krochten sleuren en in boeien slaan !

Reeds was hij zelf door de poort. Eene tierende menigte volgde hem. Maar 't gebouw scheen uitgestorven. Langs een achterpoortje waren de magistraten angstig gevlucht.

De Coninc verscheen dan voor het zelfde raam, waar niet lang te voren de stadsklerk de onrechtvaardige belasting afgekondigd had. De deken der wevers vroeg en verkreeg stilte.

— Vrienden ! riep hij, wij danken u voor uwe hulp. Ge hebt getoond, dat 't Vlaamsche bloed, 't Klauwaarts bloed, nog altijd door uwe aderen bruist. Uw wil is thans vervuld : wij zijn vrij. Keert rustig naar huis ! Weigert den tol te betalen, blijft nu kalm, evenwel u steeds gereed houdende iedere onrechtvaardige daad van het stadsbestuur te verhinderen.

Nog andere hoofdmannen maanden de menigte tot vrede aan. Het volk luisterde naar den wijzen raad.

— Vriend Pieter, mijn bloed kookt nog ; ik zou zoo gaarne de heeren schepenen met den laffen Jan van Ghistele naar het Steen voeren, maar natuurlijk gij hebt altijd gelijk, daarom onderwerp ik mij, zei Breydel.

Een uur later was de rust in Brugge teruggekeerd. ²⁾ Maar 't vuur smeulde onder de assche. Bij de eerste aanblazing zou het oplaaien.

1) Maar de dekens lagen niet langhe in het Steen want tghemeente haeldezer noch binnen den zelve daghe uyt ghewapender handt. (Cronycke van Despars).

2) Elc keerde stappans weder int zyne van daer hy ghecommen was. (Cronycke).

A. HANS

GROENINGHE

PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS

TWEEDE DRUK

*« Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal en zijn roem, »*

(H. CONSCIENCE.)

HIJ KLOPTE MET HET IJZER OP DE TAFEL. (Blz. 163.)

— Welk is uw verlangen?

De deken der wevers naderde de tafel, en sprak kalm maar be-
slist:

— Heeren, wij hebben zooeven vernomen, dat gij eene buiten-
gewone belasting innen wilt. Wij bidden u dringend, die onrecht-
vaardige verordening in te trekken en 't volk niet meer te bezwaren
dan het alreeds is.